

חק לישראל – פרשת וישב ליל שישי

תורה – בראשית פרק לז

(כז) לכו ונמכרנו ליִשְׁמְעֵאלִים וַיִּדְנוּ אֶל תְּהִי בּוֹ כִּי אָחִינוּ בְּשָׂרְנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אָחִיו: (כז) לכו ונמכרנו ליִשְׁמְעֵאלִים וַיִּדְנוּ אֶל תְּהִי בּוֹ כִּי אָחִינוּ בְּשָׂרְנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אָחִיו: (כז) אָתּוּ וּנְזַבְנִיחָהּ לַעֲרַבָּאֵי וַיִּדְנָא לֹא תְהִי בֵּיהּ אַרְי אַחֲוָנָא בְּסַרְנָא הוּא וְקַבִּילוּ מִנֶּיהּ אַחֲוָהּ:

(כח) וַיַּעֲבְרוּ אֲנָשִׁים מִדִּינִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיְבִיאוּ אֶת יוֹסֵף מִצְרַיִמָּה: (כח) וַיַּעֲבְרוּ אֲנָשִׁים מִדִּינִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיְבִיאוּ אֶת יוֹסֵף מִצְרַיִמָּה: (כח) וַעֲבָרוּ גַבְרֵי מִדִּינָאֵי תַגְרֵי וּנְגִידוּ וְאֶסְקוּ יֵת יוֹסֵף מִן גַּבָּא וּזְבִינוּ יֵת יוֹסֵף לַעֲרַבָּאֵי בְּעֶסְרֵין כֶּסֶף וְאַיְתֵינוּ יֵת יוֹסֵף לַמִּצְרַיִם:

(כט) וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו: (כט) וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו: (כט) וְתָב רְאוּבֵן לְגַבָּא וְהָא לִית יוֹסֵף בְּגַבָּא וּבְזַע יֵת לְבוּשׁוֹהִי:

(ל) וַיֵּשֶׁב אֶל אָחִיו וַיֹּאמֶר הִילֵד אֵינְנוּ וְאֵנִי אָנֹכִי אֲנִי בָּא: (ל) וַיֵּשֶׁב אֶל אָחִיו וַיֹּאמֶר הִילֵד אֵינְנוּ וְאֵנִי אָנֹכִי אֲנִי בָּא: (ל) וְתָב לֹות אַחֲוָהּ וְאָמַר עוֹלִימָא לִיתוּהִי וְאָנָּא לֹאן אָנָּא אֲתִי:

(לא) וַיִּקְחוּ אֶת כַּתְנֵת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכַּתְנֵת בַּדָּם: (לא) וַיִּקְחוּ אֶת כַּתְנֵת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכַּתְנֵת בַּדָּם: (לא) וּנְסִיבּוּ יֵת כַּתְנֵתָא דִּיוֹסֵף וּנְכִיסוּ עֶפִיר בַּר עִזִּי וְטַבְּלוּ יֵת כַּתְנֵתָא בַּדָּמָא:

(לב) וַיִּשְׁלְחוּ אֶת כַּתְנֵת הַפָּסִים וַיְבִיאוּ אֶל אַבְיָהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מְצָאנוּ הַכֹּהֵן נָא הַכַּתְנֵת בְּנֵךְ הוּא אִם לֹא: (לב) וַיִּשְׁלְחוּ אֶת כַּתְנֵת הַפָּסִים וַיְבִיאוּ אֶל אַבְיָהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מְצָאנוּ הַכֹּהֵן נָא הַכַּתְנֵת בְּנֵךְ הוּא אִם לֹא: (לב) וְשִׁלְחוּ יֵת כַּתְנֵתָא דְפָסֵי וְאַיְתֵינוּ לֹות אַבְוָהוֹן וְאָמְרוּ דָּא אֲשַׁכְחָנָא אֲשֶׁתְּמוֹדַע כְּעוֹן הַכַּתְנֵתָא דְבָרְךָ הִיא אִם לֹא:

(לג) וַיִּכְיֶדָה וַיֹּאמֶר כַּתְנֵת בְּנֵי חַיָּה רָעָה אַכְלָתְהוּ טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף: (לג) וַיִּכְיֶדָה וַיֹּאמֶר כַּתְנֵת בְּנֵי חַיָּה רָעָה אַכְלָתְהוּ טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף: (לג) וְאַשְׁתְּמוֹדַעַה וְאָמַר כַּתְנֵתָא דְבָרֵי חַיָּתָא בִּישְׁתָּא אַכְלָתִיחָהּ מִקְטֵל קְטִיל יוֹסֵף:

(לד) וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתּוֹ וַיִּשֶׂם שֵׁק בְּמַתְנֵיוֹ וַיִּתְאַבֵּל עַל בָּנָיו יָמִים רַבִּים: (לד) וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתּוֹ וַיִּשֶׂם שֵׁק בְּמַתְנֵיוֹ וַיִּתְאַבֵּל עַל בָּנָיו יָמִים רַבִּים: (לד) וּבְזַע יַעֲקֹב לְבוּשׁוֹהִי וְאָסַר שָׂקָא בְּחַרְצִיחָהּ וְאַתְאַבֵּל עַל בְּרִיחָהּ יוֹמִין סְגִיאִין:

(לה) וַיִּקְמוּ כָל בָּנָיו וְכָל בְּנֵתוֹ לְנַחְמוֹ וַיִּמְאֵן לְהַתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי אֲרַד אֶל בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה וַיִּבֶךְ אֹתוֹ אָבִיו: (לה) וַיִּקְמוּ כָל בָּנָיו וְכָל בְּנֵתוֹ לְנַחְמוֹ וַיִּמְאֵן לְהַתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי אֲרַד אֶל בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה וַיִּבֶךְ אֹתוֹ אָבִיו: (לה) וְקָמוּ כָל בְּנוֹהִי וְכָל בְּנֵתִיחָהּ לְנַחְמוֹתִיחָהּ וְסָרִיב לְקַבְּלָא תַנְחוּמִין וְאָמַר אַרְי אַחֲוָת לֹות (על) בְּרִי כִּד אַבִּילָא לְשָׂאוֹל וּבְקָא יֵתִיחָהּ אַבְוָהִי:

(לו) וְהַמְדַּנִּים מָכְרוּ אֶת מִצְרַיִם לְפֹוֹטִיפֵר סָרִיס פְּרַעֲהָ שֶׁר הַטְּבָחִים: (לו) וְהַמְדַּנִּים מָכְרוּ אֶת מִצְרַיִם לְפֹוֹטִיפֵר סָרִיס פְּרַעֲהָ שֶׁר הַטְּבָחִים: (לו) וּמְדִינָאֵי זְבִינוּ יֵתִיחָהּ לְמִצְרַיִם לְפֹוֹטִיפֵר רַבָּא דְפְרַעֲהָ רַב קְטוֹלִיאָ:

(א) וַיְהִי בְּעַת הַהוּא וַיִּרְדַּד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וּשְׁמוֹ חִירָה: (א) וַיְהִי בְּעַת הַהוּא וַיִּרְדַּד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וּשְׁמוֹ חִירָה: (א) וְהוּוּ בְּעַדְנָא הִיחָא וּנְחַת יְהוּדָה מְלוֹת אַחֲוָהּ וְסָטָא עַד גַּבְרָא עַדְלָמָא וּשְׁמִיחָהּ חִירָה:

חק לישראל – פרשת וישב ליל שישי

(טו) וַיִּרְאֶה יְהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוּנָה בְּכִסְתָּהּ פְּנֵיהֶּ: (טז) וַיִּרְאֶה יְהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוּנָה בְּכִסְתָּהּ פְּנֵיהֶּ: (טז) וַחֲזָאָה יְהוּדָה וַחֲשִׁבָהּ בְּנִפְקֶת בְּרֵא אֲרִי בְּסִיאת אִפְהָא:
 (טז) וַיֵּט אֱלֹהֵיהָ אֶל הַדְּרֹךְ וַיֹּאמֶר הֲבֵה נָא אָבוֹא אֵלַיךְ בִּי לֹא יָדַע בִּי כְּלָתוֹ הוּא וַתֹּאמֶר מַה תִּתֶּן לִי בִּי תָבוֹא אֵלַי: (טז) וַיֵּט אֱלֹהֵיהָ אֶל הַדְּרֹךְ וַיֹּאמֶר הֲבֵה נָא אָבוֹא אֵלַיךְ בִּי לֹא יָדַע בִּי כְּלָתוֹ הוּא וַתֹּאמֶר מַה תִּתֶּן לִי בִּי תָבוֹא אֵלַי: (טז) וַסָּטָא לְוַתָּה לְאַרְחָא וַאֲמַר הָבִי כְּעוֹן אִיעוּל לְוַתִּיךְ אֲרִי לֹא יָדַע אֲרִי כְּלָתִיָּה הִיא וַאֲמַרְתָּ מַה תִּתֶּן לִי אֲרִי תִיעוּל לְוַתִּי:

רס"י

עשרה שנה וגו' וכן שלשים שנה היה צעמדו לפני פרעה ושבע שני השובע ושנתים הרעב כשזא יעקב למאריס הרי כ"ב שנה כנגד כ"ב שנה שלא קיים יעקב כבוד אז ואם (מגילה טז) כ' שנה שהיה בבית לבן וב' שנה בדרך בשובו מבית לבן שנה וחצי בסכות וששה חדשים בבית אל וזה שאמר ללבן זה לי עשרים שנה בביתך לי הן עלי הן וסופי ללקות כנגדן:

(לה) וכל בנתיו – רבי יהודה אומר אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושצט ונשאום. רבי נחמיה אומר כנעניות היו אלא מהו וכל בנותיו כלותיו שאין אדם נמנע מלקרוא לחתנו בנו ולכלתו בתו: וימאן להתנחם – (ב"ר) אין אדם מקבל תנחומין על החי וסבור שמת שעל המת נגזרה גזירה שישתכח מן הלב ולא על החי: ארד אל בני – כמו על בני והרבה אל משמשין בלשון על (ש"ב כ"א) אל שאול ואל בית הדמים (ש"א ז) אל הלקח ארון האלהים ואל (מות) חמיה ואישה: אבל שאולה – כפשוטו לשון קבר הוא באבלי אקבר ולא אתנחם כל ימי ומדרשו גיהנם סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה אם לא ימות א' מבני בחיי מוצטח אני שאיני רואה גיהנם: ויבך אתו אביו – יחחק היה בוכה מפני ארתו של יעקב אבל לא היה מתאבל שהיה יודע שהוא חי:

(לו) הטובחים – שוחטי בהמות המלך:

(א) ויהי בעת ההיא – למה נסמכה פרשה זו לכאן והפסיק צפרשתו של יוסף ללמד

(כז) וישמעו – וקבילו מני' וכל שמיעה שהיא קבלת דברים כגון זה וכגון וישמע יעקב אל אביו נעשה ונשמע מתרגם נקבל וכל שהיא שמיעת האוזן כגון וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן ורבה שומעת וישמע ישראל שמעתי את תלוות כולן מתורגם ושמעו ושמעת ושמע שמיע קדמי:

(כח) ויעברו אנשים מדינים – זו היא שיירא אחרת והודיעך הכתוב שנמכר פעמים הרבה: וימשכו – בני יעקב את יוסף מן הבור וימכרוהו לישמעאלים והישמעאלים למדינים והמדינים למאריס:

(כט) וישב ראובן – ובמכירתו לא היה שם שהגיע יומו לילך ולשמך את אביו ד"א עסוק ה' בשקו ובתעניתו על שבלבל יצועי אביו: (ל) אנה אני בא – אנה אברח מצערך של אבא:

(לא) שיעיר עזים – דמו דומה לשל אדם:

(לב) הכתנת – זה שמה וכשהיא דבוקה לתיבה אחרת כגון כתנת יוסף כתנת פסים כתנת ד נקוד כתנת:

(לג) ויאמר כתנת בני – היא זו: חיה רעה אכלתהו – נתנכה בו רוח הקדש (ב"ר) סופו שתתגרה בו אשת פוטיפר ולמה לא גלה לו הקב"ה לפי שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה ושתפו להקב"ה עמהם (תנחומא) אבל יחחק היה יודע שהוא חי אמר היאך אגלה והקב"ה אינו רוצה לגלות לו:

(לד) ימים רבים – כ"ב שנה משפירש ממנו עד שירד יעקב למאריס שנאמר יוסף בן שבע

חק לישראל – פרשת וישב ליל שישי

(טז) ויט אליה אל הדרך – מדרך שהיה זה
 נטה אל הדרך אשר היא זה ובלשון לע"ז
 דשטורני"ר (אבלענקען):
 הבה נא – הכיני עצמך ודעתך לכך. כל לשון
 הבה הזמנה הוא חוץ ממקום שיש לתרגמו
 בלשון נתינה ואף אותן של הזמנה קרובים
 ללשון נתינה הם:
 (יז) ערבון – משכון:

שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת
 אביהם אמרו אתה אמרת למכרו אלו אמרת
 להשיבו היינו שומעים לך: ויט – מאת אחיו:
 עד איש עללמי – נשתתף עמו:
 (ב) כנעני – תגרא (ב"ר):
 (ה) והיה בכיזב – (פסחים ט) (ב"ר) שם
 המקום ואומר אני ע"ש שפסקה מלדת נקרא
 כיזב לשון (ירמיה יח) היו תהיה לי כמו אכזב
 (ישעיה נה) אשר לא יכזבו מימיו דאל"כ מה
 בא להודיענו ובב"ר ראיתי ותקרא שמו שלה
 וגו' פסקת:

(ז) רע בעיני ה' – כרעתו של אונן משחית
 זרעו שנאמר באונן וימת גם אותו כמיתתו של
 ער מיתתו של אונן ולמה היה ער משחית
 זרעו כדי שלא תתעבר ויכחיש יפיה:
 (ח) והקם זרע – הבן יקרא ע"ש המת:
 (ט) ושחת ארלה – דש מצפנים וזורה מבחון
 (ב"ר):

(י) כי אמר וגו' – כלומר דוחה היה אותה
 בקש שלא היה בדעתו להשיאה לו: כי אמר
 פן ימות – מוחזקת היא זו שימותו אנשיה
 (יבמות לד):

(יב) ויעל על גוזזי אלו – ויעל תמנתה
 לעמוד על גוזזי אלו:

(יג) עולה תמנתה – ובשמשון הוא אומר
 (שופטים יד) וירד שמשון תמנתה בשפוע ההר
 היתה יושבת עולין לה מכאן ויורדין לה
 מכאן:

(יד) ותתעלף – כסתה פניה שלא יכיר זה:
 ותשב בפתח עינים – בפתחת עינים בפרשת
 דרכים שעל דרך תמנתה (סוטה י) ורבותינו
 דרשו בפתחו של אברהם אבינו שכל עינים
 מנפות לראותו: כי ראתה כי גדל שלה וגו' –
 לפיכך הפקירה עצמה אכל יהודה שהיתה
 מתאווה להעמיד ממנו בנים:
 (טו) ויחשבה לזונה – לפי שיושבת בפרשת
 דרכים:

כי כסתה פניה – ולא יכול לראותה ולהכירה.
 ומדרש רבותינו כי כסתה פניה כשהיתה בבית
 חמיה היתה ננועה לפיכך לא חשדה: